

Til
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet

Deres ref.: 15/3432

Vår ref.: 16-41/lph

Oslo, 21. januar 2016

Høringsvar om felles likestillings- og diskrimineringslov

Human-Etisk Forbund (HEF) er et humanistisk livssynssamfunn med mer enn 85.000 medlemmer over 15 år. Vi jobber for en sekulær stat og et mangfoldig samfunn basert på respekt for menneskerettighetene.

Generelt

HEF mener det er viktig at en ny samlet lov både i praksis og som signal ivaretar at målet er likestilling og/eller likeverdighet. Videre må ambisjonen med loven fra statens side være større enn bare å hindre direkte eller indirekte diskriminering. Ambisjonen må også være å aktivt legge til rette for og stimulere til likestilling, ikke bare forhindre eksplisitt diskriminering.

En forutsetning for et samordnet lovverk må være at ingen (fysiske) personer skal komme dårligere ut enn med dagens lovgivning.

Diskrimineringsgrunnlagene

Diskriminering av kvinner dreier seg ikke om en minoritet i samfunnet. Dette gir kjønnsdiskriminering en annen karakter enn de øvrige diskrimineringsgrunnlagene.

Vi støtter at religion og livssyn videreføres som del av diskrimineringsgrunnlagene i lovens formålsparagraf.

Vi mener at det er viktig å ta høyde for eventualiteter man ikke nødvendigvis ser i dagens situasjon, gjennom å føye til en sekkekategori «andre liknende vesentlige forhold ved en person». Da rommer loven en mulighet for å fange opp også grunnlag for diskriminering som ikke i første omgang er erkjent eller kan plasseres i lovens opplisting. Dermed blir loven både symbolsk og reelt universell.

Undervisningsmaterieell (også for private skoler)

Departementet skriver at

«Skoler og undervisningssituasjoner skal bidra til å skape et inkluderende og tolerant samfunn. Bestemmelsen setter derfor et krav til at læremidlene og undervisningen skal bygge på at alle mennesker er like verdifulle. Bestemmelsen innebærer at det må unngås stigmatiserende fremstillinger av de som er vernet av loven. Som eksempel kan det

nevnes at skolen ikke skal fremstille enkelte former for seksuell orientering som unaturlig og illegitimt. (...) Bestemmelsen må imidlertid tolkes innskrenkende i lys av trosfriheten. Retten til fri religionsundervisning er et sentralt element i retten til religionsutøvelse. Bestemmelsen vil derfor som en klar hovedregel ikke omfatte læremidler eller undervisning som er en naturlig del av religionsundervisningen.»

Dette forutsetter at de religiøse privatskolene klarer å skille mellom «dette er vår tro» i religionsundervisningen og «likeverd og rettigheter har alle mennesker uavhengig av kjønn, legning, rase m.v.» i samfunnsfagundervisningen. Vi er bekymret særlig for unge homofile som går på religiøse privatskoler som lærer at homofile ikke kan leve ut sin legning, gjerne begrunnet med at det er «syndig».

Vi slutter oss til departementets understreking av at «Hvis religionsundervisningen [på private skoler] er integrert i øvrige fag, må likebehandlingsprinsippet også gjelde for læremidlene i disse fagene selv om læremidlene skal reflektere deres religiøse tro». (Vår presisering i klammen.)

Avsløringer om ensidig opplæring ved enkelte av disse skolene, og barns oppvekst i lukkede trossamfunn, må erkjennes som et problem. Dette må håndteres på en bedre måte enn i dag. Det er viktig å øke kontrollen med slike skoler og sikre at barna ikke blir utsatt for religiøs indoktrinering. Barn må sikres opplæring i sine rettigheter og gjøres kjent med de ulike verdier som preger et mangfoldig samfunn. Dersom undervisningen ikke er i tråd med opplæringsloven og barnekonvensjonen, må økonomisk støtte og godkjenning trekkes tilbake. Vi ber derfor departementet vurdere forslagene om private skoler fra Ståalsetutvalget.¹

Vi ber samtidig departementet vurdere om «likeverdige» er et bedre begrep i denne setningen fra sitatet over: «undervisningen skal bygge på at alle mennesker er like verdifulle».

Spørsmål ved ansettelse

Departementet foreslår «å videreføre den særlige unntaksbestemmelsen ved innhenting av opplysninger om søkerens samlivsform og hvordan søkeren stiller seg til religiøse og kulturelle syn i forbindelse med ansettelse i virksomheter som har til formål å fremme bestemte religiøse eller kulturelle syn». Begrepsparet «religion og livssyn» benyttes konsekvent alle andre steder i høringsnotatet, men ikke her.

Vi legger likevel til grunn at ikke-religiøse livssyn regnes med under «religiøse eller kulturelle syn» selv om livssyn ikke eksplisitt nevnes i denne sammenheng. Dette vil være i tråd med praksis i andre relaterte tilfeller.²

¹ NOU 2013: 1 Det livssynsåpne samfunn

² http://fritanke.no/index.php?page=vis_nyhet&NyhetID=9264

Diskrimineringsvern for juridiske personer (virksomheter)

Departementet foreslår «at en felles diskrimineringslov bare skal verne fysiske personer». Juridiske personer (virksomheter) kommer dermed litt dårligere ut enn med dagens lovgivning. Denne endringen har likevel vår støtte, da vi er enige med departementet i at det er fysiske personer som skal ha diskrimineringsvern. Dette vil også være i tråd med øvrig lovverk.

Familieliv og personlige forhold

Vi mener det er betenkelig at familieliv og personlige forhold skal unntas fra lovens virkeområde (lovforslagets § 2), da loven vil virke holdningsskapende også på det private/familiepregede området. Ikke minst vil det være uheldig i det stadig mer mangfoldige Norge, dersom staten nå signaliserer mindre likestilling og diskrimineringsvern i familielivet. Som dagens likestillingslov bør også den nye felles diskrimineringsloven gjelde på alle samfunnsområder, selv om loven på enkelte områder ikke vil håndheves, slik det er formulert i forslaget § 36.

Vennlig hilsen

Kristin Mile
generalsekretær